

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (مباحث الفاظ)

مفاهیم - تداخل مسببات

جلسه ۹۵

استاد نجارزاده

دو تنبیه

اول: تداخل مسببات

سوال اصلی: در صورت اشتراک در اسم و حقیقت مانند غسل‌ها می‌توان به یکی اکتفا کرد یا خیر؟
سر این مطلب این است که سقوط واجبات متعدد با یک فعل نیاز به دلیل خاص دارد؛ مانند: غسل جنابت که از باقی غسل‌ها کفایت می‌کند.

اما اگر دلیل خاصی وجود نداشته باشد، هر وجوبی، امتثال خاص خود را اقتضاء می‌کند و امتثال دیگر، جای او را نمی‌گیرد ولو اینکه چند واجب، از حیث اسم و حقیقت مشترک باشند.

نکته: در صورتی که بین دو واجب، نسبت عموم و خصوص من وجه باشد و دلیل هر یک، نسبت به مورد اجتماع، مطلق باشد؛ این قاعده استثناء می‌خورد.

دوم: اصل عملی در دو مسئله فوق

مقتضای اصل عملی در هنگام شک در تداخل اسباب، تداخل است؛ زیرا تأثیر دو سبب در تکلیف واحد، یقینی است و شک، تنها در تکلیف زائد است و در چنین موردی، اصل برائت جاری می‌شود.

در مسأله تداخل مسببات بعکس است؛ یعنی اصل، اقتضای عدم تداخل دارد؛ چرا که بعد از اثبات تکالیف متعدد به سبب اسباب متعدد، اگر مکلف یک فعل واحد انجام دهد، شک می‌شود که آیا تکالیف متعدد

ساقط می‌شوند یا خیر؟

مقتضای قاعده در این موارد، اشتغال است.